

Een heftige schooldag nagespeeld

K16-11-10 katern 1 pagina 08

Kinderen met gedragsstoornissen spelen zichzelf in de voorstelling Perron 4. 'Het is niet makkelijk om jezelf te spelen. Soms wil je iemand anders zijn.'

Van onze verslaggever
Robin Gerrits

DEN HAAG 'Er is momenteel in geen enkele richting verkeer mogelijk', zegt de stationsomroepster. 'Jullie bagage is te zwaar.'

Op het toneel pakken een paar schooljongens hun bagage uit. 'Jaap' heeft een klein tasje, met naast een rapport van zijn vorige school, het vwo, een zakje. 'En dit zijn de tanden van Barry. Die vond het leuk om mij jarenlang lastig te vallen.'

Zijn klasgenoot 'Ali' komt met een enorme plunjezak aanzetten, waarin naast een doosje met as van zijn gestorven vader en de drugsspuiten van zijn moeder ook popjes zitten, die staan voor vier achtereenvolgende voogden, en vier huisjes voor de drie internaten en het pleeggezin waarin hij in zijn korte leven al verbleef.

In de voorstelling *Perron 4* van theater Formaat, die maandagmiddag in de oude vergaderzaal van de Tweede Kamer werd gespeeld, zitten Jaap en Ali met nog wat jongens in dezelfde klas van een Cluster 4-school. Vroeger heette dat zmk, speciaal onderwijs voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen. Onder cluster 4 vallen naast de ernstige gedragsstoornissen tegenwoordig ook psychiatrische aandoeningen als autisme.

Vooraf vanwege cluster 4 kleeft aan het speciaal onderwijs de laatste jaren een negatief imago. Als er in de politiek of media al aandacht aan wordt besteed, is het doorgaans vanwege de maatschappelijke problemen. De groei van vooral het aantal gedragsgestoorde kinderen is explosief. De kosten lijken onbeheersbaar, diploma's worden nauwelijks gehaald en te veel leerlingen verdwijnen voor het leven de Wajong in.

Maar de aangedragen politieke oplossingen – een hard budgettaire plafond, anders diagnostiseren, 300 miljoen bezuinigen op het passend onderwijs – verbeteren niets aan de situatie van de kinderen om wie het gaat.

Dat blijkt wel uit de voorstelling, die gespeeld wordt door cluster 4-leerlingen zelf. 'Ali' heet eigenlijk Dylan van Doorn (15) en zit op de Utrechtse school De Pels. 'In de rollen van het stuk zijn verschillende types samengevat. In Ali zit een deel van mezelf. Mijn moeder gebruikte drugs, mijn zusje is vroeg overleden. Het is niet makkelijk om jezelf te spelen, soms wil je iemand anders zijn.'

De spelers van *Perron 4* tillen juf Spoor op na afloop van de voorstelling in de oude vergaderzaal van de Tweede Kamer.

Foto Martijn Beekman / de Volkskrant

'We willen deze kwetsbare groep jongeren een stem geven', zegt directeur Ilja de Haan van stichting Kinderpostzegels, organisator en sponsor van *Perron 4*. 'Deze kinderen krijgen al zo vaak het gevoel er niet bij te horen.'

Het toneelstuk is mede door de jongeren zelf geschreven. Hoewel alle tamelijk stereotype beelden – moeilijk en brutaal gedrag, diefstal, pesten, vechten – voorbijkomen, blijft de kijker na een uur toch vooral achter met de gedachte: ga er maar aan staan. Als leerling, met je eigen problemen tussen allemaand andere kinderen met hun sores, maar ook als leerkracht. 'Ik zou het absoluut niet kunnen', zegt actrice Karen Bevers eerlijk. Bevers geeft juf Spoor gestalte, die goedwillend maar wanhopig worstelt met de opdracht een autistische jongen voor

een uitje naar Walibi zoveel mogelijk structuur te geven. Steeds wordt ze gestoord door de andere leerlingen.

'Ik ben op scholen geweest waar de docenten door leerlingen waren belaagd', zegt Bevers. 'Maar de dag erna moesten ze er wel weer voor gaan staan. Ze zijn hulpverlener, beveiligers,

We willen deze kwetsbare groep jongeren een stem geven

opvang en bewaker tegelijk. En dan wordt ook nog verwacht dat ze die kinderen iets bijbrengen, met hetzelfde budget als de basisschool. Heel schrijnend.'

Theater Formaat, dat vaker toneelvoorstellingen maakt waarbij het publiek betrokken wordt, trok eerst langs tientallen cluster 4-scholen met een eigen stuk. Toen zo het materiaal was verzameld, volgden audities. 'Een beetje zoals de X-factor', zegt Dylan met een grijns. 'Ik wist eigenlijk niet wat ik kon verwachten. Maar ik wilde heel graag mijn verhaal vertellen.'

In het stuk is een grote rol weggelegd voor de stationsomroepster, een stem uit de hemel die eigenlijk de samenleving als geheel vertegenwoordigt. 'Deze kinderen zijn chaotisch, agressief, en kunnen niet normaal leren', zegt ze. 'Ze moeten rustig wor-

den gehouden in aparte scholen, penitentiaire jeugdinstellingen en de Wajong. Excuses voor het ongemak.'

De repetities, acht weken lang, twee dagen in de week, waren nog niet zo makkelijk, vertelt regisseur Tamar Kemperman. 'Ze kunnen zich niet zo lang achter elkaar concentreren. Maar het zijn lieve kinderen, die heel diep in je hart gaan zitten.'

Een in het publiek aanwezige cluster 4-docent zegt het geschetste beeld te herkennen. 'Wat we zagen is misschien een heftige dag, maar die zijn er echt. Met twee keer zoveel kinderen, dus met nog meer problemen.'

'Bent u bereid eenderde van uw salaris in te leveren voor meer leerkrachten', vraagt de omroepster retorisch. En even later verwoordt ze de uitzichtloosheid van veel leerlingen. 'U kunt geen enkele richting op.'